

Vlaams
Parlement

stuk **36** (2012-2013) – Nr. 4
ingediend op 21 maart 2013 (2012-2013)

Verslag

van het Rekenhof

Rekeningenboek over 2011

Verslag

namens de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken
uitgebracht door de heer Johan Sauwens

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jan Peumans.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heer Dirk de Kort, de dames Els Kindt, Griet Smaers;
de heren Pieter Huybrechts, Jan Penris, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de heren Filip Anthuenis, Marino Keulen;
de heren Steve D'Hulster, Jan Roegiers;
mevrouw Lies Jans, de heer Jan Peumans;
de heer Peter Reekmans;
de heer Björn Rzoska.

Plaatsvervangers:

mevrouw Caroline Bastiaens, de heren Ward Kennes, Johan Sauwens, Marc Van de Vijver;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Johan Deckmyn, mevrouw Katleen Martens;
de dames Annick De Ridder, Lydia Peeters;
mevrouw Michèle Hostekint, de heer Bart Martens;
de heer Bart De Wever, mevrouw Tine Eerlingen;
de heer Lode Vereeck;
de heer Dirk Peeters.

Stukken in het dossier:

- 36** (2012-2013) – Nr. 1: Rekeningenboek van het Rekenhof
– Nr. 2: Verslag namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
– Nr. 3: Verslag namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door de heer Kris Neven, eerste-auditeur-revisor Rekenhof	4
1.	Ministerie MOW	4
2.	DAB's van het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken.....	4
3.	Vlaamse rechtspersonen	5
4.	DAB Vloot: analytische boekhouding	5
5.	DAB Vlaams Infrastructuurfonds: uitgaven 2010 van de afdelingen Haven- en Waterbeleid en Maritieme Toegang.....	6
II.	Repliek door mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken	6
III.	Bespreking	7
	Gebruikte afkortingen	8
	Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken hield op 21 februari 2013 een bespreking over hoofdstuk 14 van het Rekeningenboek van het Rekenhof over 2011 (*Parl. St. VI. Parl. 2012-13, nr. 36/1*). Namens het Rekenhof nam de heer Kris Neven, eerste-auditeur-revisor, deel aan de vergadering. De PowerPointpresentatie van het Rekenhof is te vinden op de [dossierpagina](http://dossierpagina.vlaamsparlement.be) van dit stuk op www.vlaamsparlement.be.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER KRIS NEVEN, EERSTE-AUDITEUR-REVISOR REKENHOF

De heer *Kris Neven*, eerste-auditeur-revisor Rekenhof, zegt dat het Rekenhof momenteel een nieuwe visie op de toekomstige rapportering aan het Vlaams Parlement in zijn Rekeningenboek ontwikkelt. Het wil deze rapportering onder meer nauwer doen aansluiten op zijn begrotingsonderzoek en een sterkere klemtoon leggen op de uitvoering van de begroting per beleidsdomein. Het heeft de structuur van zijn Rekeningenboek over 2011 al enigszins in dit licht gesteld. Een eerste deel bevat, zoals in de eerdere boeken, de meer algemene informatie over de begrotingsuitvoering op het niveau van de geconsolideerde Vlaamse overheid. De inhoud van dit deel is omstandig toegelicht voor de commissie Financiën en Begroting. Het vernieuwde tweede boekdeel bevat niet meer alleen de thematisch financiële onderzoeksresultaten, maar het bedt die resultaten in overzichten van de begrotingsuitvoering per beleidsdomein in. Vandaag licht de spreker hoofdstuk 14 over het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken toe.

1. Ministerie MOW

Het ministerie MOW overschreed geen kredieten 2011. Het uitvoeringspercentage van de uitgaven bedroeg 91%. De vastleggingskredieten bevatten behalve de voor het jaar 2011 begrote kredieten ook 1.047 miljoen euro openstaande verbintenissen van voorgaande jaren. Vooral investeringsdotaties en openbare werken impliceren immers verbintenissen voor meer jaren. Dat het ministerie minder uitgaf dan geraamd komt vooral doordat een aantal uitgaven zijn doorgeschoven naar 2012, zoals die ingevolge de overdracht door de BAM van de Noorderlaanbrug en de Van Cauwelaertsluis, goed voor een totaalbedrag van 89,2 miljoen euro. Ook de subsidie aan De Lijn voor de aankoop van nieuwe trams in het kader van het Masterplan Antwerpen zal door de complexiteit van de transactie pas in 2012 gebruikt worden. Ten slotte is het Vlaamse Gewest voor de betalingen aan Nederland in het kader van de Westerschelde en het kanaal Gent-Terneuzen afhankelijk van de indiening van declaraties door de Nederlandse Rijkswaterstaat. Het in afwachting deels ongebruikt gebleven ordonnanceringskrediet is eveneens overgedragen naar 2012.

Het Rekenhof heeft een beperkte steekproef van transacties uit 2011 gecontroleerd. Het heeft daarbij weinig tekortkomingen vastgesteld. De belangrijkste tekortkomingen betroffen inbreuken tegen contract- en bestekvoorwaarden. Zo verkreeg een opdrachtnemer herhaaldelijk een termijnverlenging wegens de onbeschikbaarheid van het personeel van de opdrachtgever. Enkele tekortkomingen betroffen de organisatiebeheersing. Zo voegt het ministerie financiële gegevens niet altijd tijdig en correct in het dossieropvolgingsstelsel Delta in. Wat de ontvangsten betreft, merkt het Rekenhof op dat eind 2011 nog vorderingen open stonden. Voor het ministerie zelf blijft dat beperkt tot ongeveer 200.000 euro, maar bij het Vlaams Infrastructuurfonds staan er vorderingen voor ettelijke miljoenen euro open waar het Rekenhof momenteel nog meer onderzoek naar verricht.

2. DAB's van het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Een tweede onderdeel van de resultaten van de uitvoering van de begroting 2011 handelt over de DAB's van het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken. Het Rekenhof heeft bij heel wat diensten hetzelfde probleem vastgesteld. Tot 2011 werden de aanrekeningsregels toegepast volgens de oude regels van de rijkscomptabiliteit. Die regels werden op een andere manier toegepast bij de DAB Loodswezen, de luchthavens van Antwerpen

en Oostende en de DAB Vloot. Het Rekenhof hoopt dat met de inwerkingtreding van het nieuwe Rekendecreet in 2012 de aanrekeningsproblemen zijn opgelost. In de rand daarvan zijn er ook enkele problemen vastgesteld met de interne controle bij die DAB's.

Het Rekenhof deed de volgende aanbevelingen. Het ministerie moet de openstaande vorderingen evalueren en zo mogelijk afboeken. Het ministerie moet bij projecten ook zorgen voor de beschikbaarheid van het beloofde personeel. Voorts vraagt het Rekenhof dat het dossieropvolgingssysteem verder op punt gezet wordt. De DAB's moeten de op het einde van het begrotingsjaar openstaande facturen aanrekenen volgens de geldende aanrekeningsregels.

3. Vlaamse rechtspersonen

De spreker vervolgt met de resultaten van de Vlaamse rechtspersonen. Sinds zijn vorig Rekeningenboek controleerde het Rekenhof de rekeningen 2010 van De Scheepvaart, Waterwegen en Zeekanaal en De Lijn. Het merkte op dat De Scheepvaart een participatie in natura van 1 miljoen euro pas na drie jaar in de boekhouding registreerde. Waterwegen en Zeekanaal ging er van uit dat het Vlaamse Gewest haar 1 miljoen euro kosten voor bodemsaneringen zou financieren en boekte voorbarig een vordering op het gewest. Voorbarig omdat de vordering nog niet door de minister is erkend en er dus ook nog geen dotatie voor toegekend is. Dat agentschap heeft ook een provisie voor functionerings- en managementtoelagen geboekt zonder rekening te houden met de werkgeversbijdrage voor de RSZ.

Bij De Lijn is er een probleem vastgesteld met de gespreide aanrekening van de exploitatiedotatie en ook voor de bijdrage voor investeringen is er een duidelijk verschil tussen de voorstelling en de begroting, waardoor een vergelijking voor dat jaar tussen beide zeer moeilijk was. In het Rekeningenboek over 2011 zijn een aantal verdere controleresultaten opgenomen.

Voor de jaarrekeningen 2011 van BAM, het Pendelfonds en het Fonds voor Stationsomgevingen had het hof geen opmerkingen. De controles van de andere jaarrekeningen over 2011 waren op de publicatiedatum nog niet afgesloten, maar zijn wel verwerkt. De opmerkingen liggen voor tegenspraak bij de Vlaamse ministers van Financiën en Openbare Werken. De resultaten van die controles worden eerstdaags op de website van het Rekenhof gepubliceerd.

4. DAB Vloot: analytische boekhouding

Daarnaast heeft het Rekenhof voor dit beleidsdomein nog twee specifieke onderzoeken uitgevoerd. Het onderzocht de DAB Vloot, eigenlijk de reder van de Vlaamse overheid. Die DAB voert sinds enkele jaren een analytische boekhouding om een koppeling te maken tussen de financiële informatie en de doelstellingen en instrumenten. Het Rekenhof stelde vast dat het kostencalculatiesysteem van de DAB op een vrij gedetailleerd niveau de aanrekening van de kosten registreert en dat het ze verwerkt volgens een full costing methode tot valabele kostprijzen voor de geleverde diensten en gedetailleerde kostprijsinformatie. Enkele externe consultants kwamen tot gelijkaardige conclusies. De boekhouding deelt de uitgaven in kostensoorten, die dan nog verder uitgesplitst worden per kostenplaats en kostendrager, zijnde de bedrijfsprocessen. Het viel het Rekenhof wel op dat de DAB het gebruik van het directiegebouw in Oostende niet in de kostprijsberekening opneemt omdat de Vlaamse overheid dat kosteloos ter beschikking stelt.

De personeelskosten vertegenwoordigen ongeveer 65% van de totale kosten. De DAB wijst deze kosten toe op grond van gedetailleerde reële tijdsbestedingen van het personeel. De kostenfacturen en investeringskosten wijst Vloot toe per schip. Het Rekenhof heeft echter vastgesteld dat de DAB voor gelijkaardige kostendragers soms andere verdeelsleu-

tels toepast. De kostprijsinformatie wordt gebruikt om de klantentarieven te bepalen en verschillende beheersrapporten op te stellen, maar vooral voor informatie-uitwisseling met de DAB Loodswezen, de belangrijkste klant van de DAB Vloot. Het Rekenhof stelde echter vast dat de analytische boekhouding slechts in beperkte mate gebruikt wordt voor die drie doelstellingen. De begrotingsramingen 2011 en 2012 steunen er slechts gedeeltelijk op, waardoor er een vertekening is tussen de werkelijke kosten en de begrotingsinformatie. Het Rekenhof beveelt dan ook aan dat de DAB's Vloot en Loodswezen zich in hun begrotingen en uitvoeringsrekeningen meer op de kostprijsinformatie van de analytische Vlootboekhouding verlaten.

5. DAB Vlaams Infrastructuurfonds: uitgaven 2010 van de afdelingen Haven- en Waterbeleid en Maritieme Toegang

Het tweede diepteonderzoek betrof de financiering door de DAB Vlaams Infrastructuurfonds van de uitgaven voor de afdelingen Haven- en Waterbeleid en, vooral, de afdeling Maritieme Toegang. Het gaat om ongeveer 150 miljoen euro of 27% van de VIF-uitgaven. Bij de steekproefcontrole heeft het Rekenhof een grote mate van standaardisering in de administratieve verwerking vastgesteld, wat de goede toepassing van de wetgeving over de overheidsopdrachten bevordert. Het Rekenhof geeft dan ook een algemeen positief oordeel over het beheer van die uitgaven. Het heeft wel enkele onzorgvuldigheden vastgesteld. Zo werden niet alle bestekbepalingen gerespecteerd. Voorts werd de vervaldag van facturen ongelijk bepaald, wat gevolgen heeft voor de berekening van de verwijlrenten. De hoofdlijnen van de subsidieovereenkomsten worden uitgevoerd, maar de afdeling controleert niet altijd ter plaatse de informatie van de havenbedrijven. Ook stelt de afdeling subsidiebetalingen soms uit bij gebrek aan kredieten. De begrotingsaanrekening is tot slot niet altijd eenduidig. Zo werd het Antwerpse AMORAS-project op verschillende begrotingen aangerekend, eerst op die van het FFEU en pas dan op die van het VIF, wat de transparantie niet ten goede komt.

Het Rekenhof heeft de afdeling dan ook onder meer aanbevolen bestekvoorschriften te respecteren, de termijn voor verzending van de factuur door de aannemer eenduidig vast te leggen, subsidieverantwoordingen ter plaatse te controleren en te waken over een correcte begrotingsaanrekening. Het Rekenhof onderzoekt momenteel de verrichtingen van de afdeling Maritieme Toegang verder, waarbij het focust op de verrekeningen bij overheidsopdrachten voor haveninvesteringen.

II. REPLIEK DOOR MEVROUW HILDE CREVITS, VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

Minister *Hilde Crevits* is blij met dat bijkomende onderzoek. Ze benadrukt dat het aantal tekortkomingen dat het Rekenhof tot nog toe vaststelde zeer beperkt is. In drie dossiers, 1,12% van de gecontroleerde dossiers, heeft het Rekenhof onduidelijkheden of fouten vastgesteld. De minister is het eens met de aanbevelingen en heeft daar geen kritiek op. Het nieuwe Rekendecreet zal de meeste problemen oplossen, onder meer met de aanrekening van openstaande facturen. Wat de reconciliatieverschillen tussen de uitvoeringsrekeningen betreft, volgen de DAB's momenteel de instructies van het IVA Centrale Accounting, die niet helemaal stroken met de interpretatie van het Rekenhof. Door het nieuwe Rekendecreet zou ook dat probleem tot het verleden moeten behoren.

De DAB Vloot heeft het concept aan het Rekenhof uitgelegd, dat er uitgebreid aandacht aan besteedt in het Rekeningenboek. Het klopt dat de DAB in staat is de kosten per schip toe te wijzen, wat de transparantie ten goede komt. Het gebouw in Oostende wordt inderdaad gratis ter beschikking gesteld, maar de kosten voor dat gebouw maken wel deel uit van de rekeningen.

De minister is het er uiteraard mee eens dat het VIF en de afdeling Maritieme Toegang de bestekken en algemene aannemingsvoorwaarden dienen te respecteren. Ondertussen zijn er al afspraken over de interpretatie voor het starten van termijnen en het bepalen van de precieze ontvangstdag van facturen. Dat moet anomalieën zoals voorheen, waarbij de boekhouding de dag waarop de factuur aankwam, als betalingsdatum aanduidde, wegwerken. De afdeling Maritieme Toegang zal nog tijdens de huidige beheersovereenkomst steekproefsgewijs verklaringen van het havenbedrijf ter plaatse te controleren. Er wordt een controleprogramma opgesteld voor de drie havens dat op de afdeling beschikbaar zal zijn.

Voor AMORAS is inderdaad een beroep gedaan op de FFEU-middelen, maar dat is slechts één keer gebeurd. De minister concludeert dat haar beleidsdomein probeert alle wettelijke en andere bepalingen en ook de aanbevelingen van het Rekenhof maximaal na te leven. Nu het Rekendecreet in werking getreden is, hoopt ze dat alle onduidelijkheden verdwijnen.

III. BESPREKING

De heer *Johan Sauwens* vraagt waarom het nazicht van de rekeningen van de grote rechtspersonen een jaar later gebeurt. De heer *Kris Neven* wijt de vertraging aan de taaklast van het Rekenhof. Het Rekenhof organiseert zich om, nu het Rekendecreet in voege is, minstens de belangrijkste rekeningen sneller te controleren zodat alle resultaten in het Rekeningenboek van dat jaar kunnen worden opgenomen.

Mevrouw *Lies Jans* vraagt of het volgende rapport ook zal nagaan hoe de minister omging met de aanbevelingen van het Rekenhof. De heer *Kris Neven* verwijst naar de bijlage van dit Rekeningenboek over de opvolging van eerdere aanbevelingen. Die bijlage zal jaarlijks geactualiseerd worden. Bij de controles gaat het Rekenhof immers steeds na of de aanbevelingen uitgevoerd zijn.

Jan PEUMANS,
voorzitter

Johan SAUWENS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AMORAS-project	Antwerpse Mechanische Ontwatering, Recyclage en Applicatie van Slib
BAM	Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel
DAB	Dienst met Afzonderlijk Beheer
FFEU	Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eénmalige Investerings- uitgaven
IVA	intern verzelfstandigd agentschap
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
VIF	Vlaams Infrastructuurfonds